

Dokumentdatum
2021-01-05

Samhällsekonomisk kalkyl vid förbigångsspår järnväg

När matematisk kapacitetsanalys används som metod för att beräkna effekterna av förbigångsspår finns en risk för att nyttorna av åtgärden överskattas. Expertcenter rekommenderar därför följande hantering vid samhällsekonomiska kalkyler av förbigångsspår:

- Ta kontakt med Kapacitetscenter för att göra en bedömning av de beräknade effekterna i det aktuella fallet
- Om nyttorna bedöms osäkra/överskattade gör följande justeringar i
  - Samlad effektbedömning (SEB)
    - Standardtext ska infogas i motiveringen i SEB-IT
    - Den sammanvägda lönsamheten ska ta hänsyn till osäkerheten i nyttoberäkningen
  - Arbets-PM
    - Standardtext infogas på lämpligt ställe

Text till SEBen

Motiveringen till SEB-IT

Lägg in följande text under kvalitetsbedömningen av beräknade effekter (eller dylik med motsvarande innehåll):

”Nyttorna för persontrafiken bedöms vara något överskattade. Det beror på att den metod som används för att beräkna dessa ger kapacitetsvinster för samtliga tåg och persontrafiken dominerar på analyserad sträcka.”

Motiveringen är 210 tecken och ger därmed ett utrymme om 90 tecken att kortfattat kommentera objektsspecifika omständigheter.

Sammanvägd lönsamhet

I den slutliga bedömningen bör upprättaren belysa att nyttorna tolkas med försiktighet. Här finns ingen standardtext utan SEB-upprättaren får själv göra den beskrivningen och bedömningen. Om objektet bedöms som samhällsekonomiskt lönsamt rekommenderas också att vidare utveckla motiveringen i den kompletterande texten.

Dokumentdatum
2021-01-05

Text till Arbets-PM el. dyl. underlagsrapport

Lägg in följande standardtext (eller dylik med motsvarande innehåll) på lämpligt ställe.

”Trafikverket Expertcenter har identifierat att den metod som används för nyttoberäkning av förbigångsspår med hjälp av matematisk kapacitetsanalys som underlag för BANSEK och SAMPERS ger nytta för persontågen som inte faller ut i verkligheten. Detta beror på att de restidvinster som uppstår när kapacitetsutnyttjandet sjunker i modellen fördelas på alla tåg medan förbigångsspåren i verkligheten främst ger bättre framkomlighet för godstrafiken. Expertcenter uppmanar därför till försiktighet när samhällsekonomiska kalkyler av förbigångsspår jämförs med andra typer av järnvägsinfrastrukturobjekt.

Sådana jämförelser är inte lämpliga att göra utan att ytterligare analysera vilka effekter som verkligen faller ut av förbigångsspåren genom tidtabellsanalys eller expertbedömningar. Expertcenter anser dock att metoden kan nyttjas för att jämföra olika förbigångsspår mot varandra, då de förbigångsspår som uppvisar störst samhällsekonomisk nytta sannolikt är de mest angelägna att bygga ut.”